

Nowe dane o rozmieszczeniu *Chaetopteroplita segetum* (HERBST, 1783) (Coleoptera: Scarabaeidae) w południowej Polsce

New data on the occurrence of *Chaetopteroplita segetum* (HERBST, 1783)
(Coleoptera: Scarabaeidae) in Southern Poland

Tadeusz WOJAS¹, Agnieszka KOPACZ²

¹ Katedra Ochrony Ekosystemów Leśnych UR, al. 29 Listopada 46, 31-425 Kraków; e-mail: tadeusz.wojas@urk.edu.pl

² Przewóz, ul. Dębowa 3, 37-433 Bojanów; e-mail: kopaczagnieszka6@gmail.com

KEY WORDS: Coleoptera, Scarabaeidae, *Chaetopteroplita segetum*, new records, S Poland.

Rodzaj *Chaetopteroplita* MEDVEDEV, 1949 grupuje 12 ciepłolubnych gatunków, w większości o zasięgu ograniczonym do Azji Mniejszej, Bliskiego Wschodu i Egiptu; jedynie *Chaetopteroplita segetum* (HERBST, 1783) zasiedla rozległy obszar od wschodniej Francji do zachodniej części Syberii – nie był wykazywany z Wysp Brytyjskich i Skandynawii (BARAUD 1992). Gatunek ten zasiedla tereny o glebach lekkich, przepuszczalnych, gdzie zarówno larwy jak i imagines tego gatunku żerują głównie na trawach: larwy na korzeniach, powodując lokalnie szkody w uprawach zbóż, natomiast imagines odżywiają się pyłkiem kwiatów (MACHATSCHKE 1961, STUZIŃSKI 1968a, 1968b).

W Polsce, przez którą przebiega północna granica zasięgu, *Ch. segetum* występuje stosunkowo rzadko, dlatego został wpisany na „Czerwoną listę zwierząt ginących i zagrożonych w Polsce” ze statusem NT (PAWŁOWSKI i in. 2002). Podawany z około 60 stanowisk, jednak ich rozmieszczenie jest nierównomierne. Do chwili ukazania się 9 tomu Katalogu Fauny Polski (BURAKOWSKI 1983) podawany był z około 35 stanowisk z 15 krain, przy czym z Dolnego Śląska, Niziny Sandomierskiej, Wyżyny Krakowsko-Wieluńskiej i Wzgórz Trzebnickich nie był wykazywany od ponad 100 lat. Nowsze informacje o rozmieszczeniu obejmują prawie 30 stanowisk, przy czym 9 z nich zostało opublikowanych (BUNALSKI i PIOTROWSKI 1998, BUNALSKI 2006, BYK 1999), natomiast 20 kolejnych widnieje jako oryginalne na portalu Mapa Bioróżnorodności (2020). *Ch. segetum* był najczęściej wykazywany z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej, Niziny Mazowieckiej

i Wyżyny Lubelskiej, natomiast nie stwierdzono go w północno-wschodniej części kraju oraz na obszarach górskich, z wyjątkiem Pienin (STEBNICKA 1976).

W trakcie zbioru materiałów do różnych badań entomologicznych wykryto trzy nowe stanowiska *Ch. segetum*:

- Wyżyna Krakowsko-Wieluńska: CA97 Chechłó vic. (Pustynia Błędowska), 8 VI 2013, 5 exx., na kłosach wydmuchrzyca piaskowej *Leymus arenarius* (L.) HOCHST., leg. T. WOJAS.
- Nizina Sandomierska: DA53 Kłaj vic. (Puszcza Niepołomska), 29 V 2015, 1 ex., leg. B. KĘDZIOR; EA68 leśn. Bojanów (Puszcza Sandomierska), 9 VII 2020, 5 exx., oddz. 265, uprawa w borze sosnowym, częściowo porośnięta trawami, leg. A. KOPACZ.

Dotychczasowe informacje o występowaniu *Ch. segetum* na Wyżynie Krakowsko-Wieluńskiej pochodzą z XIX w. (KULCZYŃSKI 1873). Podobnie jest w przypadku znanych stanowisk z Niziny Sandomierskiej, gdzie jak dotąd był notowany tylko w II połowie XIX w. z okolic Rzeszowa (SCHAITTER 1870).

Wobec znaczącej liczby stanowisk tego gatunku w Polsce i podania około połowy z nich na przestrzeni ostatnich 40 lat, należy rozważyć obniżenie statusu zagrożenia do kategorii LC lub nawet wykreślenie go z „Czerwonej listy zwierząt ginących i zagrożonych w Polsce”.

PIŚMIENNICTWO

- BARAUD J. 1992: Coléoptères Scarabaeoidea d'Europe. Faune de France et Régions Limitrophes 78. Fédération française des Sociétés de Sciences naturelles et Société linnéenne de Lyon, Lyon. 850 ss.

- BUNALSKI M. 2006: Żuki (Coleoptera: Scarabaeoidea) wschodnich rubieży Polski. Studium faunistyczno-ekologiczne części północnej i środkowej. Akademia Rolnicza im A. Cieszkowskiego w Poznaniu, 133 ss.
- BUNALSKI M., PIOTROWSKI W. 1998: Żuki (Coleoptera: Scarabaeoidea) Poleskiego Parku Narodowego. Wiadomości Entomologiczne, **17**: 13-20.
- BURAKOWSKI B., MROCKOWSKI M., STEFAŃSKA J. 1983: Chrząszcze – Coleoptera, Scarabaeoidea, Dasciloidea, Byrrhoidea i Parnoidea. Katalog Fauny Polski, XXIII, **9**: 1-294.
- BYK A. 1999: Nowe stanowiska niektórych krajowych gatunków chrząszczy z grupy Scarabaeidae pleurosticti (Coleoptera: Scarabaeidae). Wiadomości Entomologiczne, **18**: 189.
- KULCZYŃSKI W. 1873: Chrząszcze z okolic Miechowa w Królestwie Polskiem i Krakowa. Sprawozdania Komisji Fizyograficznej, **7**: 98-109.
- MACHATSCHKE J.W. 1961: Revision des Genus *Anisoplia* Serville (1825) (Coleoptera: Lamellicornia, Melolonthidae, Rutelinae). Beiträge zur Entomologie, **11**: 613-655.
- Mapa Bioróżnorodności 2020: Krajowa Sieć Informacji o Bioróżnorodności. <http://baza.biomap.pl> (dostęp: 18-12-2020)
- PAWŁOWSKI J., KUBISZ D., MAZUR M. 2002: Coleoptera Chrząszcze. (s. 88-110). [W:] Z. GŁOWACIŃSKI (red.): Czerwona lista zwierząt ginących i zagrożonych w Polsce. Instytut Ochrony Przyrody PAN, Kraków. 155 ss.
- SCHAITTER I. 1870: Motyle i chrząszcze z okolic Rzeszowa. Sprawozdania Komisji Fizyograficznej, **4**: 30-36.
- STEBNICKA Z. 1976: Żukowate (Coleoptera, Scarabaeidae) Pienin. Fragmenta Faunistica, **21**: 331-351.
- STUDZIŃSKI A. 1968a: Występowanie i znaczenie gospodarcze chorób i szkodników pszenicy na terenie Polski w roku 1966. Biuletyn Instytutu Ochrony Roślin, **38**: 5-56.
- STUDZIŃSKI A. 1968b: Występowanie i znaczenie gospodarcze chorób i szkodników żyta na terenie Polski w roku 1966. Biuletyn Instytutu Ochrony Roślin, **38**: 95-138.

Wpłynęło: 11 stycznia 2021
Zaakceptowano: 6 marca 2021